

Vänstern på Södermalm

FÖR RÄTTVISA OCH SOLIDARITET | TEMA KLIMAT & MILJÖ | #3 2025

ODR SAMHÄLLSINFORMATION

Vänstern på Södermalm är en del av skriftserien Folkviljan.

Ny regering behövs

för att rädda klimatet

**För ett rättvist
Vita bergen**

**Rösta i kyrkovalet
21 september**

INTRO

Klimat- rättvisa nu

Den nuvarande SD-regeringen är en katastrof för klimatet. Sverige missar klimatmålen och investeringar för klimatomställningen bromsas eller går bakåt. Därför behöver vi ett regeringsskifte.

● **Vänsterpartiet är garanten** för en ny vänsterregering som tar klimathotet på allvar. För klimatomställning kräver en samhällsomställning. Alla insatser som vi gör individuellt, genom att göra klimatmedvetna inköp, resor och uppoffringar i vår vardag är inte obetydliga. Men för att ställa om Sverige behövs politiska beslut.

Därför vill Vänsterpartiet investera för att ställa om Sverige. Investeringar för klimatsmarta bostäder, upprustning av järnvägen, en billig Sverigebiljett som går att resa med i hela landet och grön omställning av industrin är smart politik. En sådan omställning löser nämligen flera samhällsproblem på en och samma gång. En grön och hållbar politik som också leder till fler och billigare bostäder, en pålitlig kollektivtrafik och som skapar tusentals nya jobb.

Politisk förändring sker inte i ett vakuum, det är genom vårt engagemang i föreningslokalerna, på gator och torg, såväl som i parlamenten, som vi kan förändra den politiska riktningen. Din insats tillsammans med andras gör det möjligt att bygga ett Sverige som går i första ledet för en hållbar framtid.

Gå med i Vänsterpartiet eller engagera dig lokalt för klimatet! Tillsammans byter vi regering 2026.

[vansterpartiet.se/
blimedlem](https://vansterpartiet.se/blimedlem)

Internationell solidaritet

Miljoner människor över hela världen demonstrerar för Palestina och ett slut på ockupationen av Gaza. Vänsterpartiet fortsätter kräva ett slut på ockupationen och ett stopp på det pågående folkmordet.

Leif Öster

SKOGSÄGARE

"Närheten mellan skogspolitiken och skogsindustrin gör det svårt för den enskilde skogsägaren att välja en egen väg."

Kajsa Fredholm

RIKSDAGSLEDAMOT (V)

"De flesta privata skogsägare vill skydda sin skog, men saknar medel att förverkliga det."

Ida Gabrielsson

EKONOMISK-POLITISK TALESPERSON (V)

"För en klimatomställning som fungerar för vanligt folk."

FRÅGA 4

Om du fick bestämma,
vilken miljö- eller
klimatåtgärd skulle
genomföras imorgon?

Pär Ödlund,
35 år, Projektledare

– En progressiv skatt på drivmedel som mer effektivt slår mot dem som faktiskt inte behöver åka bil men samtidigt inte ställer till det för folk som inte har något alternativ och lever på marginalen.

Jawad Zanganeh,
47 år, VVS-ingenjör

– Jag skulle bygga ut och införa gratis kollektivtrafik, förbjuda försäljning av nya bensin- och dieslbilar, införa ekonomiskt stöd för köp av relativt billiga elbilar och bygga ut laddinfrastrukturen.

Jenny Björklund Hansson,
44 år, Kommunalråd (V) Helsingborg

– Jag skulle införa gratis kollektivtrafik! Forskning visar att fler skulle välja att åka kollektivt då, tillgängligheten skulle öka och koldioxidutsläppen minska radikalt.

Kerstin Tenning,
75 år, Pensionär

– Inga amerikanska militärbaser i Sverige. Billigare kollektivtrafik och Sverigebiljett. Inga subventioner till flyget och fossildrivmedel. Gör det rättvist: de som släpper ut mest, men inte måste, betalar mest.

LEDARE

Stockholm visar vägen
men Sverige behöver en ny regering

Vänsterpartiet driver tillsammans med våra samarbetspartier i Stockholms stad och Region Stockholm progressiv klimatpolitik. Vi elektrifierar, energieffektiviserar och gör staden grönare. Men med en regering som slår knut på sig själva för att gå sitt klimatförnekande stödparti till mötes ökar utsläppen.

● Under mandatperioden har det klubbats ett nytt miljöprogram och klimathandlingsplan för Stockholms stad med ambitiösa mål och kraftfulla åtgärder. Här på Södermalm innebär det bland annat satsningar på hållbar äldreomsorg, satsningar i stadsmiljön och för ökat återbruk. Genom ändrade arbetssätt och byte från engångs- till flergångsartiklar minskar utsläppen i äldreomsorgen. Med mindre plast och färre kemikalier blir det samtidigt trevligare miljöer att leva och att arbeta i.

Under året planteras cirka 600 träd på Södermalm. Det ökar vår koldioxidinfångning, sänker temperaturen på varma gator och ger en härligare stadsdel.

Vi har öppnat ett fritidsbibliotek på Wollmar Yxkullsgatan där man kan låna idrotts- och friluftsutrustning gratis. Bra för jämlikheten och bra för miljö och klimat.

Den nya stadsmiljözonen vid Nytorget är en del av en större omställning i staden där vi begränsar framkomligheten för privatbilismen och gör mer plats för människor, grönska och cyklar.

Vänsterpartiet är redo för ett regeringsskifte med en klimatpolitik för verklig omställning. Foto: Anki Almqvist

lar. Vi behöver minska bilismen och den biltrafik som behövs måste elektrifieras. Det ger resultat, luften i Stockholms stad är bättre än på väldigt länge.

I Region Stockholm har det klubbats en klimathandlingsplan som visar vägen hur regionen ska göra sin del för att ställa om och nå Parisavtalet. Det innebär elektrifiering av alla fordon, energieffektiviseringar och minskad engångsplast i sjukvården. Den största delen av omställningen Region Stockholm kan bidra med är såklart att få fler att åka kollektivt. Vi har drivit igenom lovkort med fria resor för ungdomar under alla skollov. Vi har bromsat höjningar av SL-kortet och kämpat för att behålla linjerna i

ett svårt ekonomiskt läge. Mycket mer behöver göras.

Stockholm är en del av Sverige. De beslut som regering och riksdag tar sätter ramarna för hur utsläppen blir även i Stockholm. Efter tre år med Tidöängat står det klart - för att kunna nå klimatmålen måste vi byta regering senast nästa år!

Frida Nehrfors Hultén
Vänsterpartiet Södermalms stadsdelsnämnd

FOTO: AGNES STUBER

Ska EU svika klimatarbetet?

Det är högern som regerar i EU. I de nordiska EU-länderna var det vänstern och gröna partier som vann valet till EU-parlamentet 2024 medan extremhögern tappade stöd. Men så såg det inte ut på kontinenten.
Den nya EU-kommis-sionen är den mest högervridna som vi har sett.

● **Regeringar ledda** av högerpartier dominerar i EUs ministerråd. I EU-parlamentet har den stora högergruppen EPP, där moderater och kristdemokrater ingår, majoritet med tre högerextrema grupper. Det är en majoritet som de inte har tvekat att använda vid flera tillfällen.
För klimat- och miljöarbetet är den nya majoriteten dåliga nyheter. EU-kommis-sionen har fokus på ”för-enkling” och konkurrenskraft. Det innebär att nyligen antagen miljölagstiftning öppnas upp för att försvagas eller skjutas framåt i tiden. Vi har redan haft stora konflikter om redan antagen lagstiftning om avskogning, avgaskrav på bilar, klimattullar och

företagsansvar. Ofta har vi kunnat stoppa rena försämringar av lagarna, men vi får ägna mycket kraft åt att förhindra försämringar istället för att driva igenom nödvändiga förbättringar.
I EU-parlamentet vacklar den traditionella högern mellan att luta sig emot extremhögern och göra upp vänsterut. Inom extremhögern finns högljudda vetenskapsförnekare i klimatfrågan och ledamöter som bara upprepar de mest reaktionära åsikterna från industrin. EU-parlamentet har tidigare varit en pådrivare i EUs miljöarbete, genom parlamentets ändringsförslag har kommissionens förslag gjorts bättre. Nu är rollerna

ombytta, en majoritet i parlamentet vill istället försämrat förslagen.
I valrörelsen talade moderaterna om att klimatfrågan skulle lösas i EU, väl på plats gör de sitt bästa för att försvaga klimatarbetet. Industrins lobbyister har direkt inflytande över högerens ledamöter, samma ledamöter som ofta angriper miljöarbetets arbete. En miljörörelse som har en bråkdel av industrins resurser att försöka påverka besluten.
Idag framstår det som oklart om EU kommer att stå fast vid viktiga klimatbeslut som att fasa ut fossila bränslen för bilar, fartyg och flyg. Det påverkar investeringarna, företagen

tvekar när EU tvekar. För Sverige innebär det att viktiga investeringar som hade inneburit nya jobb och minskade utsläpp inte blir av.
Även Sveriges roll i EU har förändrats, från pådrivare till bromskloss. Som en direkt effekt av regeringens oansvariga klimatpolitik ser Sverige ut att missa de uppsatta klimatmålen.
En ny rödgrön regering i Sverige efter valet 2026 kan ändra på det. Vi ska se till att klimatarbetet får ny kraft och att Sverige klarar klimatmålen. Vi ska se till att Sverige åter blir pådrivare, inte bromskloss, för klimatarbetet i EU.
Jonas Sjöstedt

Stor jobsatsning ställer om Sverige

Så mycket vill Vänsterpartiet frigöra för offentliga investeringar genom införandet av ett underskottsmål på en procent av statsbudgeten under en tio-årsperiod. En investering för framtiden som skapar 80 000 jobb som framöver kommer betala sig själv.
Hit ska pengarna gå:

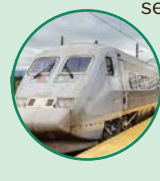
Ladd-infrastruktur och bättre vägar
De 170 miljarderna innebär även att väg- underhållet stärks och att ladd-infrastruktur för elbilar kan byggas ut i hela landet.

Ökad elproduktion
50 miljarder kronor för att bygga ut stamnätet och öka överföringskapaciteten för att undvika att hushåll och företag får bära kostnaden via höjda skatter.

Bygg ut järnvägsnätet
170 miljarder för att möjliggöra en total renovering av hela järnvägsnätet, utbyggnad av Malm-banan, färdigställning av Ostkustbanan och samtidigt rädda flera av de nu existerande regionala lokalbanorna.

Fler jobb
Stora klimatinvesteringar kräver stora arbetsinsatser. Genom dessa satsningar skapar vi upp emot 80 000 nya jobb inom flera olika sektorer. Fler som kommer i arbete och ett samhällsansvar för klimat-omställningen istället för prischockspolitik mot låginkomsttagare.

Renovera och klimatanpassa allmännyttan
100 miljarder till att renovera allmännyttan: Omkring 140 000 bostäder är i behov av akut renovering och nästan lika många är i behov av renovering inom kort. Bygg- och fastighets-sektorn står för en femtedel av Sveriges territoriella

VÄNSTERNES KLIMATPAKET

utsläpp. Genom klimatanpassning kan vi energieffektivisera och samtidigt öka Sveriges boendestandard. 30 miljarder till förnyad hållbar produktion. Genom ökad träbyggnation och användandet av betong med reducerad klimatpåverkan, kan utsläppen minska drastiskt.

Skogen är mest värd när träden får stå kvar

**Vad kan en skogsägare leva av?
Timmer? Pappersmassa?
Eller turism?**

Leif Öster på Dalagård i byn Fors har valt det senare.

–Det finns knappt någon enskild skogsägare som kan leva på avverkning. Skogen är som mest värdefull när träden får stå kvar, säger han.

I Leif Östers skog i Fors får träden stå kvar så länge som möjligt. Allt timmer i de gästhus han byggt kommer från den egna skogen. För Vänsterpartiets klimatpolitiska talesperson Kajsa Fredholm är hans exempel ett bevis för att det finns bättre sätt att sköta skogen än att hugga ned stora arealer åt gången.

● **69 procent av Sverige** täcks av skog. En stor majoritet av de privata skogsägarna har ärvt den skog de förvaltar. Men det är bara några få procent som äger mer än 200 hektar. I snitt äger den svenske skogsbonden 12 hektar skogsmark.

–Det säger sig själv att det inte går att leva på, säger Leif Öster. Ändå tjarar LRF och skogsnäringen om bristande lönsamhet om man inte får rätt att avverka som man vill, ibland till och med om risken för konfiskering av marken, trots att det aldrig skett någon sådan!

Och klimatmålen? De är omöjliga att nå med nuvarande politik, fastslog Naturvårdsverket i våras, speciellt för skogen. Tillväxten är för låg. Kritiken påverkar inte regeringen. Direktiven i den skogsutredning som tillsatts pekar på fortsatt storskalig avverkning i form av kalhyggesbruk som tillfredsställer skogsindustrins behov av virke.

Kursändring

Det finns emellertid tecken på kursändring, menar Leif Öster. Allt fler skogsägare söker mer naturnära alternativ.

I det avseendet kan svenska kyrkan bli ett föredöme. Kyrkan är Sveriges femte största skogsägare med sina 404 000 hektar skogsmark. I kyrkans egen skogsutredning – som i skrivande stund är ute på remiss för beslut på kyrkomötet i november – betonas såväl klimatnytta som naturskogsbruk. Utredaren föreslår att hälften av kyrkans skog undantas från kalhyggesbruk.

20 procent av marken föreslås bli skyddad för ökad mångfald och kolinlagring, medan 30 procent omvandlas till naturnära skogsbruk.

Sex procent skyddad

I dag har endast 8,9 procent av den svenska skogen sådant skydd, varav 61 procent är fjällnära skog. Av den produktiva skogen handlar det om sex procent i hela landet, i Svealand och Götaland blott tre.

Trots detta har flera stift protesterat mot förslaget att skydda stora delar av kyrkans skog från avverkning. I Expressen liknar förre ärkebiskopen K-G Hammar upproret vid att kyrkans företrädare hellre tjänar mammon. Protesterna imponerar inte heller på Leif Öster. ”Kyrkan blir klassens ljus om skogsförslaget antas”, skriver han i Supermiljöbloggen.

–Skogspolitiken andas en osund närhet till skogsindustrin, vilket gör det svårt för den enskilde skogsägaren att välja en egen väg, hävdar han.

Avverkning styr

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) sorterar till skillnad från andra utbildningar under näringslivsdepartementet i stället för utbildningsdepartementet.

–Det innebär att forskningen är styrd mot avverkning och produktion, och att det finns alltför lite studier om ett naturnära skogsbruk, säger Öster.

Det missgynnar i sin tur de omkring 300 000 privata skogsägare som äger hälften av all svensk skog, och som har obetydliga eller inga inkomster av träden de ärvde. En skog som skulle ha mått bra av mindre gallring och mer luckhuggning, då enstaka, äldre träd tas ut i stället för flera hektar åt gången. En skog som de skulle vara stolta att visa upp, och glada att vara i.

När gör träd störst klimatnyttan?

Som bioenergi:
→ ingen alls

Som kartong:
→ försvinnande kort

I trähus:
→ i hundra år.

Mest i skogen

KÄLLA: ERIK WESTHOLM,
10 TANKAR OM SKOGENS FRAMTID

FOTO: ANDREA ANDERSSON TAL

Stå kvar

Självbestämmande

I debatten framställs de ofta som offer – inte för högeffektiva skogsmaskiner utan för hot mot sitt självbestämmande.

–Det finns inget land där äganderätten är så stark som i Sverige, invänder Leif Öster. Problemet är snarare att svensk skogspolitik är så hårt styrd att alternativen blir få.

Fram till 1993 var svensk skogspolitik strängt reglerad. Skogen skulle leverera exportinkomster och den svenska produktionsmodellen blev ett internationellt föredöme. 1993 upphörde den hårda regleringen, och miljöhänsyn likställdes med produktionsmål. ”Frihet under ansvar” blev samtidigt en ursäkt för att slippa begränsa huggfesten. Själva inriktningen påverkades knappast.

ytta?

Skräckexempel

I den globala uppvärmningens tid är detta sedan länge historia, och Sverige snarare ett skräckexempel.

I dag talas om skogens roll som kol-sänka och vikten av att låta träden stå kvar. Svenska företrädare uppträder som bromsklossar när EU:s fit för 55 kräver att klimatgaserna ska minska med minst 55 procent till 2030.

Fyra av tio svenskar vill se minskat antal avverkningar, enligt SOM-institutet, endast sex procent fler. Skogsindustrin håller inte med. Med årliga vinster på 50 miljarder kronor har den goda skäl att applådera regeringens direktiv till skogsutredningen.

Flyttar pengarna

För enskilda skogsägare är utgången inte lika gynnsam, påpekar kulturgeografen Erik Westholm i sin bok ”10 tankar om skogens framtid”; för vad händer när skogen tar slut? Jo, skogsindustrin kan flytta sina pengar till andra, om möjligt lika lönsamma verksamheter.

Skogsägaren har bara kvar sina kalhyggen.

–Men vi är en miljon svenskar som bor på landsbygden, och vi blir inte färre trots allt tal om motsatsen, påpekar Leif Öster, som drivit sin Dalagård med hustrun Cecilia i femton år.

I en hållbar ekonomi blir de lantliga tillgångarna en resurs att leva på, alltifrån mathantverk och turism till noggrant utvalt, långlivat timmer.

▼ Per Längby

FOTO: AGNES STUBER

Kajsa Fredholm, klimatpolitisk talesperson och riksdagsledamot för Vänsterpartiet.

Vinst viktigare än klimatet?

● Under hotet av en klimat-kollaps satsar bil- och stålindustrin på omställning. Skogsindustrin däremot kräver business as usual.

För 300 000 privata skogsägare innebär det fortsatt skövling av naturnära skogar och artrika biotoper.

För klimatet innebär det ett steg närmare kollapsen.

– De flesta privata skogsägare vill skydda sin skog, men saknar medel att förverkliga det, framhåller Kajsa Fredholm, klimatpolitisk talesperson och riksdagsledamot för Vänsterpartiet.

När vi talas vid har de båda skogsjättarna SCA och Holmen precis krävt att under en period få stryka miljöcertifieringen FSC för sina skogar; deras vidsträckta arealer räcker inte till för allt virke de vill avverka.

Hållbara alternativ

– De hävdar att råvaran trä kan ersätta fossil råvara och att man därför måste öka produktionen, säger Fredholm. Men alla alternativ måste också vara hållbara. EU-parlamentet har exempelvis sagt nej till palmolja eftersom produktionen orsakar stora skador för klimatet i de regnskogar där den odlas.

EU har blivit en nagel i ögat på skogsindustrin – och en huvudvärk för Sveriges borgerliga regering. I direktiven för den skogsutredning som tillsattes i början av året finns

punkten ”Möta policyutvecklingen i EU”. Låter det inte misstänkt likt bemöta?

Stödåtgärder

– Jo, säger Kajsa Fredholm, vi ser ju motstånd mot ett hållbart skogsbruk inom såväl kyrkan som från regeringen. Tidöpartierna har tagit bort många stödåtgärder för skogen, som för biotopområden och naturreservat. Vänsterpartiet har tvärtom föreslagit fyra miljarder mer årligen i sådant stöd.

Pengarna är tänkt att tas från det underskottsmål på minus en procent som Vänsterpartiet föreslog för några år sedan, och som under tio år skulle öka statsskulden från blygsamma 31,1 procent till högst överkomliga 39.

Totalt skulle Vänsterpartiets initiativ ge svenskarna 700 miljarder kronor i klimatåtgärder.

Samråd

I väntan på detta tenderar klimatsatsningarna snarare gå bakåt.

– Förslaget från skogsutredningen om kortare samråd vid avverkning – från sex veckor till tio dagar! – är ett sådant exempel, säger Kajsa Fredholm.

Dagens politik med sänkta krav på skogsägarna, menar hon, är riggad för skogsindustrin och de stora skogsägarnas profitbegär. Den missgynnar ett hållbart skogsbruk, och en skog man vill vara i.

Per Längby

Stoppa folkmordet!

Vänsterpartiet kräver ett omedelbart och permanent eldupphör i Gaza, att ICC:s internationella arresteringsorder av Netanyahu följs och att sanktioner och

andra åtgärder mot Israel införs. Vi kräver också en internationell kraftsamling för att häva ockupationen och ett erkännande av Palestina i FN.

KRÖNIKA

Klimat- aktion behövs nu

När man läser eller ser nyheter om de utmaningar mänskligheten står inför är det svårt att inte bli modfälld. Vi lever i en liten oas av liv i ett stort och kallt universum och sex av nio planetära gränser har överskridits. Det ser helt enkelt riktigt mörkt ut. Nio av tio svenskar vill också att regeringen gör mer och att samhället ställer om. Ändå händer mycket lite. Trots ett stort och direkt hot så agerar vi inte.

Handen på hjärtat – nog känner vi igen oss? Fastän jag sedan länge bojkottar flyg och försöker leva hållbart så åter jag fortfarande kött. Även inbitna veganer flyger. Små förändringar verkar alltför ofta vara oväntat svåra. Istället så skäms vi (flygskam någon?) för att sedan snabbt förtränga obehaget. Samma mönster av att prioritera det som upplevs som omedelbara behov går igen i politiken och näringslivet.

Det här beteendet är så klart inte rationellt. Gustaf Skarsgård menar i sin podd I tolfte timmen att hela vårt samhälle är fast i en missbruksproblematik. Kanske behöver vi ett kollektivt tolvstegsprogram. Eller i vart fall ett besök i Lyxfällan där vi får veta att vi spenderar naturresurser och klimatutrymme vi inte har. För sanningen är ju att en annan värld är både möjlig och oundviklig.

Vi har alla de redskap vi behöver. Det är dags att börja ta stegen för att bygga en hållbar och rättvis framtid. Från mörkret stiger vi mot ljuset - tillsammans.

Tove Persson
vänsterpartist

Regeringen backar – men Stockholm går före!

När regeringen glömmer klimatpolitiken måste kommuner och regioner ta ett större ansvar. Vi intervjuade Maria Mustonen, ledamot i stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, om Vänsterpartiets och Stockholms stads klimatarbete.

Klimatkrisen väntas öka temperaturen i världens städer. Därför arbetar nu Stockholm för en ökad växtlighet i staden, särskilt på platser där barn och äldre vistas.

Sedan den högernationalistiska regeringen tillträdde år 2022 har den nationella klimatpolitiken successivt försämrats. Hur påverkar det klimatarbetet i Stockholm?

– Vår nuvarande regering har den sämsta klimatpolitiken någonsin. Ett exempel är att de sänkt reduktionsplikten, det vill säga inblandningen av biobränsle i fossila bränslen, vilket gör det svårt att minska utsläppen från bilar. Tidöregeringen ger dessutom minimalt stöd för klimatinvesteringar till kommunerna vilket betyder att staden måste finansiera alla nödvändiga investeringar själv.

Transporter är en stor utsläppsskälla. Hur arbetar staden med det?

– Cirka hälften av stadens utsläpp kommer från trafiken, särskilt biltrafik. Under denna mandatperiod satsar vi därför två miljarder kronor för att förbättra för hållbara trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik. Vi inför också permanenta gånggator och öppnar stadsmiljözoner, där mer plats ges åt gång, cykel och umgänge istället för biltrafik. Förra året öppnade vi en sådan zon vid Gamla stan och i år öppnas en vid Nytorget. Men vi är inte klara och behöver fortfarande göra mer, till exempel genom att begränsa biltrafik i innerstaden.

Konsumtion av varor är en annan källa till utsläpp. Vad gör ni kring detta?

– Staden har som mål att få ned sina egna konsumtionsbaserade utsläpp i alla verksamheter. Det gäller allt från skolmat till byggande och transporter, och så vidare. Vi behöver också stötta utsläppssnåla lösningar, exempelvis återbruk, för invånare och företag och jobba med informationsspridning till allmänheten.

Vi vet att extremväder som skyfall och värmeböljor blir allt vanligare. Hur förbereder sig staden för det?

– Klimatanpassning är centralt i all stadsutveckling och staden tar höjd för skyfall i alla detaljplaner. Ett exempel är så kallade skyfallsytor som till exempel kan vara en vanlig park, men som också binder och fördröjer vatten vid kraftigt regn. Vi planterar också fler träd, vilket innebär mer skugga, bättre avrinning och färre värmeöar, det vill säga extra varma platser. Detta är särskilt viktigt på platser med många extra värmekänsliga grupper, som barn och äldre.

Hur ser stadens dricksvattenförsörjning ut på sikt?

Maria Mustonen är ledamot i stadsbyggnads- och trafiknämnden i Stockholm.

– På grund av havsnivåhöjningen löper vi på sikt risken att saltvatten tränger in i Mälaren och förstör vårt dricksvatten. Detta ligger dock några decennier in i framtiden. En möjlig lösning på det är att istället ta dricksvatten från Vättern.

Hur skulle Sverige kunna bli mer självförsörjande på mat?

– Detta är främst en fråga för riksdagen. Men på kommunnivå kan staden alltid till exempel stötta stadsodling så att invånare enklare kan odla en del av sin mat själva.

Slutligen, Vänsterpartiet pratar mycket om rättvis omställning. Vad innebär det?

– Rättvis omställning handlar om att de grupper i befolkningen som har högst utsläpp och kan bidra mest också ska göra mest. I Stockholm finns stora inkomstskillnader och de rikaste stockholmarna har också högst utsläpp. Därför måste de ändra sin livsstil mest, medan sårbara grupper ska skyddas så mycket som möjligt. Bördor ska helt enkelt fördelas rättvist.

Marianne Jarl

Cirkulära förkläden blev en miljösuccé på Danderyd

Ett pilotprojekt med cirkulära engångsartiklar på Danderyds sjukhus har kapat sjukvårdens klimatutsläpp rejält. Nu ska modellen rullas ut i hela Region Stockholm.

● Johanna Albert, överläkare på Danderyds sjukhus, fick idén när hon jobbade intensivvårdsavdelningen under covidpandemin.

– Varje gång vi träffade en patient var det rock, mössa, glasögon, handskar. Sedan slängdes allt. Jag har aldrig sett mig som någon miljökampe, men sopbergen som byggdes upp påverkade mig, minns Johanna Albert.

Hon fick kontakt med företaget Trioworld som fram till dess tillverkade sopsäckar och plast till ensilagebalar, de vita sockerbitarna som syns på åkrar runtom i Sverige. Tillsammans tog de fram nya engångsförkläden som samlas in, smälts ner och blir till nya förkläden.

Johanna Albert visar runt på intensivvårdsavdelningen, där det står ljusgröna insamlingssäckar i varje rum. Och många förkläden blir det, en vanlig dag kan en sjuksköterska använda uppåt 20 stycken.

– Mina kollegor har varit oerhört engagerade och de ser vilken skillnad det gör när man återanvänder skyddsförklädet istället för att bara bränna upp det.

Pilotprojektet har blivit en succé. Enligt beräkningar skulle Danderyd kunna minska mängden plast per år med 45 ton när modellen är implementerad på hela sjukhuset.

Plastförkläden som tidigare köptes in från Asien består nu av cirkulärt material som aldrig lämnar Sverige. Det kan i sig bli en fördel i framtiden. Erfarenheter från covidpandemin har visat att brist på importerade engångsartiklar lätt blir ett akut problem i kristider.

Nu har regionen beslutat att använda samma metod i sjukvården och tandvården i hela Stockholm.

– Det tycker jag såklart är jätteroligt, och jag är faktiskt lite stolt också, säger Johanna Albert.

De cirkulära förklädena har också gett ringar på vattnet. Ett annat företag, Woodsafe, tog kontakt med Johanna Albert. Just nu håller träbaserade behållare för använda kanyler på att ersätta de gula gamla plastbehållarna som använts länge. Det skiftet, tillsammans med planer på att minska onödigt användande av plasthandskar, tros kunna minska utsläppen med 350 000 kg koldioxid per år – bara på Danderyd.

– I näringslivet jobbar många företag stenhårt med att minska sina utsläpp, och har gjort stora framsteg de senaste åren. Men i sjukvården har vi släpat efter. Vi skulle kunna göra mycket mer för att minska vår klimatpåverkan, konstaterar Johanna Albert.

Överläkaren Johanna Albert fick Region Stockholms miljöpris 2022 för sitt arbete med att ta fram cirkulära skyddsförkläden på Danderyds sjukhus.

(V): Inför Sverigebiljett för 450kr i månaden

Klockan är strax efter sju på morgonen och på 11:ans spårvagn ifrån Bergsjön trängs Jenny med andra på väg in till stan. Trots att folk är blöta och morgontrötta så hjälps man åt med barnvagnar och annat. På andra sidan landet i Upplands Väsby regnar det också. Pendeln är inställd, igen, och Kamal står bland hundratals andra och hoppas att han inte ska bli alltför försenad till jobbet. Ännu längre norrut står Ylva utanför sin by i Härjedalen och väntar på en av de fyra dagliga länsbussar hon numera har att välja mellan när hon på grund av åldern inte längre kör bil.

Så här ser det ut. Runt om i landet är vanliga människor beroende av en alltmer underfinansierad kollektivtrafik med eftersatt underhåll. Priserna har ökat med över 42,5 procent på bara tio år och investeringar i nya spår har stoppats av regeringen.

Självklart är detta en fråga om klass. Majoriteten av alla vardagsbilar är välbärgade män i storstad. Idag är det dem man tar hänsyn till vid planering och politiska beslut. Svensk Kollektivtrafik visar i en aktuell studie hur staten subventionerar förmånsbilar med 114 000 kronor. Något liknande kan en kollektivresenär bara drömma om.

Andra prioriterar annorlunda. Städer som Tallinn och Luxemburg har sedan länge helt avgiftsfri kollektivtrafik som finansieras via skatten.

I Sverige följer små orter som Ockelbo efter med goda resultat – folk ställer bilen och äldre kan bo kvar när turtätheten ökar. Tyskland har tagit ett steg på vägen med en biljett där du kan resa i hela landet för 49 euro i månaden. Samma sak föreslog Vänsterpartiet redan 2023. Med en Sverigebiljett på 450 kronor i månaden skulle man kunna resa lokalt och regionalt i hela landet. Det är politik för vanligt folk.

Tove Persson

FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

